

життєдіяльності». Головною метою є збереження життя та зміцнення здоров'я учнів, працівників у процесі навчальної діяльності, виховання й організованого відпочинку.

До занять допускаються учні, які пройшли інструктаж з охорони праці, знають про безпечні методи роботи. Кожен учень зобов'язаний знати й точно виконувати правила безпечної праці на уроках.

Підготовка учнів до безпечного життя та діяльності неможлива без засвоєння знань з техніки безпеки та їх практичного застосування. Зосередження уваги на питаннях техніки безпеки дозволяє дітям отримати необхідні знання, які допоможуть ідентифікувати небезпеку, що наближається або виникла, проаналізувати її рівень, приймати адекватні рішення та свідомо діяти, щоб відвернути небезпеку або зменшити її шкідливий вплив, керуючись розумінням явищ, які лежать в основі будь-якої надзвичайної ситуації.

Отже, культура безпеки праці майбутнього працівника формується з дитинства, а рівень культури праці учнів буде тим вищий, чим повніше трудова підготовка школярів відобразить зміни, які відбуваються в науці та виробництві, а школа сформує в учнів цілу систему якостей, які в сукупності виховують творчу, всебічно розвинену особистість, адже творчість є ознакою справжньої культури та підготує учнів так, щоб вони були здатними застосовувати свої знання на практиці, орієнтуватися у сучасному виробництві і швидко адаптуватися до його змін. Саме тому формування безпечних умов життєдіяльності учнів під час навчально-виховного процесу є важливим напрямом трудового виховання. Принципи безпечної діяльності, які дитина засвоїла змалку, впевнено використовуються нею у подальшому житті та професійній діяльності. Це допомагає скоротити ризики небезпек і травмувань, що впливає на загальний стан культури і безпеки праці в Україні.

Список використаної літератури

1. Державний стандарт освітньої галузі «Технологія» (Доопрацьований варіант) // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – №4. – С.4–7.
2. Макаренко А.С. Воспитание в труде. Педагогические произведения: В 8 т. – М.: Педагогика, 1984. – Т.4. – С. 94–101.
3. Сухомлинський В.А. Трудовое воспитание // Избранные произведения: В 5 т. – К.: Радянська школа, 1980. – Т.4. – С. 315–387.
4. Матушкин С.Е. О культуре труда в школьных мастерских / Под ред. проф. Н.И.Алпатова. – Челябинск: Челябинское книжное издательство, 1959. – 77 с.
5. Зельдіс І.В. Наукова організація праці в шкільних майстернях: Посібник для вчителів. – К.: Радянська школа, 1969. – 160 с.
6. Зоріна М. О. До проблеми визначення актуальності й особливостей формування культури безпеки життєдіяльності/ М.О. Зоріна // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2010. – №8. – С. 149–153.
7. Зеркалов Д. В. Безпека праці [Електронний ресурс] : Монографія / Д. В. Зеркалов. – Електрон. дані. – К. : Основа, 2012.
8. Волошук, І. Концептуальні засади розвитку творчих здібностей школярів / І. Волошук // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – №3. – С.4-8.
9. Сидоренко, В.К. Дидактичні умови графічного розвитку школярів / В.К.Сидоренко, Н.П.Щетина // Наукові записки ТДПУ. Серія: Педагогіка. – 2001. – № 3. – С.76-82.
10. Тхоржевський, Д.О. Методика трудового навчання та викладання загальнотехнічних дисциплін / Д.О.Тхоржевський. – К.: Вища школа, 1985. – 175с.

ПРОБЛЕМИ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

*Сорока Т.А.
м. Полтава*

Людина – частина природи, й найбільш небезпечні для нашої планети

катастрофи й забруднення навколишнього середовища пов'язані саме з нею.

Актуальність дослідження полягає в загостренні проблем безпеки, особливо таких як множинні катаклізми, які довелося пережити людству, і в першу чергу, загроза майбутніх катастроф, які обумовили потребу в безпеці не тільки окремої людини, але і світової цивілізації. Поява глобальних небезпек, негативних проявів соціально-економічного та соціально-політичного характеру, що підсилюють серйозність розвитку екологічної катастрофи, призвели до розуміння того, що вирішення проблеми безпеки простим захистом від загроз неможливо, і пошук способів виходу з кризової ситуації необхідно розглядати у взаємозв'язку з розвитком суспільства.

Кардинальні зміни в суспільстві викликають необхідність серйозних зусиль для врівноваження загальнолюдських цінностей, які і створюють загальну орієнтацію різних соціальних груп в державі. При цьому необхідно усвідомити, що освіта є важливою ланкою в системі забезпечення стабілізації розвитку суспільства. Основні цілі освіти полягають в інтелектуальному, духовному, фізичному розвитку учнів, а також у формуванні особи, здатної повноцінно жити в новому суспільстві, здатної захищати, зміцнювати та оберігати свою країну від негативних чинників, що можуть призвести до глобальних катастроф[1].

Одне з головних завдань освіти полягає в тому, щоб розробити такі механізми реалізації провідних цілей за допомогою яких формуються навички безпеки життєдіяльності людини. На сьогодні реальна загроза для людства це пограбування і руйнування природних ресурсів, виснаження природного середовища усе це викликає необхідність перегляду наших ненаситних потреб, які несвоєчасно призводять до катаклізмів. Проблемами такого розвитку, життя на землі завжди цікавилися і хвилювалися кращі розуми людських цивілізацій, що поступово змінюють один одного. Основним критерієм такої гармонії завжди вважали відношення "Природа-людина". Так, ще старогрецький філософ Гіппократ вважав, що основним чинником здоров'я і лікування хворого, це життєва сила природи, яку потрібно черпати[2].

З розвитком форм життя самого людського суспільства зросло значення антропогенних, соціальних, економічних і інших чинників, які для більш узагальненої оцінки дії на усі сторони життя можна умовно об'єднати поняттям «суспільство». Тому, основна умова навичок безпеки життєдіяльності людини в сучасних умовах – захист людини в техносфері від негативних впливів антропогенного і природного походження та досягнення комфортних умов життєдіяльності.

Соціальні конфлікти разом з ними природний розвиток рівнів економічного життя людської цивілізації ставив нові, постійно назріваючі проблеми, що несуть в собі небезпеки людині і довкіллю. У сфері виробництва, на транспорті, в навколишньому середовищі завжди відбуваються події, які надають або можуть зробити шкідливий вплив на здоров'я людини або навіть можуть бути причиною його смерті. Тому, розглядаючи поняття «безпека», слід зазначити, що це складне поняття. Його слід розуміти як систему заходів щодо захисту від небезпек, як можливість управління небезпеками, вміння попереджати та запобігати небезпечні ситуації. [3].

Таким чином, сфера діяльності суспільства, покликана формувати людину, що опановує необхідними для забезпечення безпеки якостями, стає системою утворюючою для вирішення вельми складного комплексу проблем, а галузь освіти і виховання, на яку безпосередньо покладається вирішення цих завдань, набуває роль основного базового компонента виховного процесу[4].

Велике значення в розробці сучасної теорії освіти відводиться особистісно-діяльного підходу до навчання, забезпечення екологічного освітнього процесу та індивідуалізації в розвитку здібностей учня через оптимальну диференціацію методик і застосування особистісно-орієнтованих передових навчальних технологій.

Процес навчання повинен ґрунтуватися на вивченні ціннісних критеріїв

переконань і віри, урахуванням особливостей внутрішньої моделі світу «учня, змісту його суб'єктивного досвіду, особистісних смислів, із застосуванням принципу співпраці і свободи вибору в стосунках» учитель – учень»[5]. Тому важливою ланкою навчання учнів вмінню захищати своє життя і здоров'я, надавати допомогу собі та потерпілим є проведення практичних тренувань і навчань.

Проблеми безпеки існували завжди, однак саме сьогодні ці проблеми особливо загострилися і опинилися в центрі суспільної уваги.

Причинами соціальної напруженості в суспільстві є незадовільні умови життя, праці, незадовільний матеріальний та культурний стан, зіткнення інтересів релігійного, ідеологічного характеру, система розподілу матеріальних благ, низький рівень освіти. Таким чином, актуальність таких проблем в теперішній час визначається рядом причин. Основними з них є:

1) порушення екологічної рівноваги природного середовища внаслідок надмірного антропогенного навантаження на біосферу;

2) зростання числа техногенних аварій і катастроф при взаємодії людини зі складними технічними системами;

3) соціально-політична напруженість у суспільстві

Однак про реальні дані загибель людей та матеріальні збитки в сучасному суспільстві, пов'язані з іншими небезпеками, в тому числі і недотриманням норм здорового способу життя, багато в чому перевищують втрати від незвичайних ситуацій. Так, в Україні щорічно гинуть 150 тис. осіб по наступних основних причинах:

- в результаті криміногенних ситуацій - близько 30 тис.;
- унаслідок недотримання норм безпеки на дорогах і вулицях – 15 тис.;
- в результаті порушення правил безпеки на воді – 7-9 тис.;
- на пожежах та через опіків – 6-7 тис.;
- в результаті техногенних катастроф, природних стихійних лих – до 1 тис. [6].

Знання про безпеку дає людині і суспільству свободу вибору, дозволяючи вибрати стійкий шлях розвитку, чинником становлення якого стає наукова теорія безпеки.

Практичного вирішення глобальних проблем і переходу суспільства до сталого розвитку сприятиме формування світогляду, що включає «безпековий компонент» – систему поглядів про безпечний спосіб життя. В основу цієї системи покладено частину знань про безпеку, що відповідає за гармонійну, стійку взаємодію людини з навколишнім середовищем. Основним світоглядним завданням «компонента безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві» є становлення цілісної картини світу, в основу якої покладено безпеку.

Більш доцільний, природний хід розгляду проблеми приводить нас до висновку про те, що загальне досягнення гармонії життя можливе тільки через подолання, усунення загроз, тобто через забезпечення безпеки розвитку життя в цілому.

Отже, безпека життєдіяльності, будучи значущою, на кожному етапі розвитку виявляючись в системі соціо-природних взаємодій в різних якостях, постає як теоретичний концепт, розуміння якого сприяє реалізації безпеки, яка виступає фактором сталого розвитку, оскільки є однією з передумов, рушійною силою, що становить і необхідним умовою даного процесу.

Список використаної літератури

1. Барлыбаев Х.А. Общая теория глобализации и устойчивого развития. / Х.А. Барлыбаев. М.: Издание Государственной Думы, 2003. –336с.
2. И.Барлыбаев Х.А. Путь человечества: самоуничтожение или устойчивое развитие. / Х.А. Барлыбаев. М.: Издание Государственной Думы, 2001.– 143с.
3. Барулин В.С. Социальная жизнь общества: вопросы методологии. / В.С. Барулин.

М.: Изд-во МГУ, 1987. – 184с.

4. Бахарев В.В. Экологическая культура как фактор устойчивого развития социума. / В.В. Бахарев. Ульяновск, 1994. – 447с.

5. Бейдина Т.Е. Социальная безопасность (региональные аспекты) Текст монография / Т.Е. Бейдина, В.И. Лыков, М.Ю. Швецов. – М., 2001. 229 с.

6. Мягченко О.П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства. / О.П. Мягченко. – 2010. – 384с.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ГУРТКУ З УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ВИШИВКИ

*Волошина І.О.
м. Полтава*

***Анотація.** У статті аналізуються особливості створення та організації безпечної діяльності учнів на гуртку. Розглядається комплекс заходів, яких необхідно вжити з метою забезпечення комфортних та безпечних умов для самореалізації і розвитку учнів у гуртку з української народної вишивки.*

***Ключові слова:** гурток, безпека життєдіяльності, інструктаж.*

Дотримання вимог безпеки життєдіяльності учасників освітнього виховного процесу є обов'язковим під час будь-якого гурткового заняття. Особливо актуально це на гуртках художньо-естетичного напрямку в закладах позашкільної освіти для дітей різних вікових груп. Особлива увага має відводитися дітям молодшого шкільного віку, які ще не мають достатнього досвіду користування з наряддями праці, вони лише починають системно ознайомлюватися й вивчати правила безпеки життєдіяльності, зокрема правила безпечної поведінки з матеріалами та відповідними інструментами. Окрім того, на гурткових заняттях учні не лише вивчають теоретичний матеріал, а й виконують, здебільшого, практичні роботи, користуються різними інструментами та матеріалами, неправильне поводження з якими може стати причиною травмування та зашкодження їхньому здоров'ю. Тому дуже важливою інформацією педагогів щодо дотримання правил безпеки, навчання цього учнів під час занять.

Багато вчених з давніх часів вивчали умови праці та безпеки людини. У своїх дослідженнях умови праці розглядали Арістотель, Гіпократ, Агрікола (до н.е.). Значний внесок у розвиток теорії безпеки внесли видатні вчені: З. Л. Калужької, Л. Гураш, О. Лози, які визначили умови організації навчання дітей особистої безпеки та зміст роботи з формування активної позиції щодо власного життя і здоров'я. Проблема формування у дітей навичок здорового та безпечного способу життя є предметом досліджень Н. Авдєєвої, Н. Бібик, О. Ващенко, Г. Дудчак, С. Кондратюк, І. Калиниченко, Н. Коваль [3].

Метою статті є визначення сучасних підходів до організації безпечної діяльності учнів у гуртку з української народної вишивки.

Загально відомо, що дитинство – це унікальний період у житті людини, саме в цей час формується здоров'я, відбувається становлення особистості. Досвід дитинства багато в чому визначає доросле життя людини. На початку шляху поряд із дітьми перебувають учителі та батьки. Завдяки їхній любові й турботі, емоційній близькості й підтримці, дитина росте й розвивається, тому знайомити їх із проблемами соціальної дійсності потрібно починати ще з молодшого дошкільного віку як у вихованні вдома, так і у навчальних закладах [2].

Трудове навчання в майстернях навчальних закладів проводиться відповідно до чинних навчальних програм, затверджених міністерством освіти та науки України.